

Árið 2026, föstudaginn 10. júlí, kom úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála saman til fundar í húsnæði nefndarinnar að Borgartúni 21, Reykjavík. Mætt voru Unnþór Jónsson varaformaður, Aðalheiður Jóhannsdóttir prófessor og Þorsteinn Þorsteinsson byggingarverkfræðingur.

Fyrir var tekið mál nr. UUA2603014, kæra á ákvörðun Grímsnes- og Grafningshrepps frá 18. febrúar 2026 um álagningu seyrhrensunargjalds fyrir frístundahús á lóðinni Lyngási 8.

Í málinu er nú kveðinn upp svofelldur

úrskurður:

1. Með bréfi til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála, dags. 26. mars 2026, er barst nefndinni sama dag, kæra Baldvin Einarsson og Lóa Steinunn Kristjánsdóttir, eigendur frístundahúss á lóðinni Lyngási 8, þá ákvörðun Grímsnes- og Grafningshrepps frá 18. febrúar 2026 að leggja á seyrhrensunargjald að upphæð 11.765 kr. fyrir frístundahúsið. Er þess krafist að hin kærða ákvörðun verði felld úr gildi. Til vara er þess krafist að hinni kærðu ákvörðun verði breytt þannig að ekki sé gerður greinarmunur á frístundahúsi kæranda og íbúðarhúsum innan sveitarfélagsins hvað varðar tíðni seyrulosunar og gjald fyrir þá þjónustu.
2. Gögn málsins bárust úrskurðarnefndinni frá Grímsnes- og Grafningshreppi 22. apríl 2026.

Málavextir

3. Hinn 18. febrúar 2026 voru fasteignagjöld ársins 2026 lögð á kærendur vegna frístundahúss þeirra að Lyngási 8 í Grímsnes- og Grafningshreppi. Hluti þeirra var gjald fyrir seyrulosun að upphæð 11.765 kr.
4. Með bréfi kæranda til sveitarfélagsins, dags. 2. mars 2026, óskuðu þeir eftir rökstuðningi og gögnum vegna gjaldsins. Var í bréfinu m.a. vísað til þess að í gjaldskrá nr. 1467/2025 fyrir fráveitu og meðhöndlun seyrú í Grímsnes- og Grafningshreppi væri að finna óútskýrðan greinarmun á íbúðarhúsum og frístundahúsum. Svar við erindi kæranda barst frá deildarstjóra veitna hjá sveitarfélaginu með tölvupósti 9. mars 2026. Meðfylgjandi var minnisblað starfsmannsins, dags. 20. febrúar s.á., þar sem m.a. kom fram að árið 2025 hefði losunartíðni rotþróa verið endurskoðuð með þeirri niðurstöðu að losa skyldi rotþrær við frístundahús á fimm ára fresti í stað þriggja. Ástæða breytingarinnar væri sú að við framkvæmd hreinsana hefði komið í ljós að langflestar rotþrær við frístundahús hefðu innihaldið lítið magn seyrú þegar þær hefðu verið tæmdar. Breytingin myndi stuðla að markvissari framkvæmd, minni óþarfa akstri og betri nýtingu fjármuna.

Málsrök kæranda

5. Kærendur telja að hin kærða ákvörðun sé haldin verulegum form- og efnisannmörkum og brjóti gegn grundvallarreglum stjórnsýsluréttar, þ. á m. lögmætisreglu, jafnræðisreglu, meðalhófsreglu og þeim sjónarmiðum sem gildi um álagningu þjónustugjalda.

6. Í gjaldskrá nr. 1467/2025 fyrir fráveitu og meðhöndlun seyrú í Grímsnes- og Grafningshreppi sé gerður greinarmunur á íbúðarhúsum og frístundahúsum að því er varði kostnað við seyrühreinsun. Í 1. gr. gjaldskrárinnar sé vísað til samþykktar nr. 1018/2009 um fráveitur og meðhöndlun seyrú í Grímsnes- og Grafningshreppi, en engar skýringar á þessum greinarmun sé að finna í þeirri samþykkt. Með því að leggja á sambærilegt gjald, en veita eigendum frístundahúsa lakari þjónustu, sé brotið í bága við jafnræðisreglu 11. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993. Mismununin byggist ekki á málefnalegum sjónarmiðum, enda hafi sveitarfélagið ekki sýnt fram á neinar mælingar eða útreikninga sem réttlæti hana. Brotið hafi verið gegn meðalhófsreglu 12. gr. stjórnsýslulaga með því að bjóða einungis upp á tæmingu á fimm ára fresti, en neyða eigendur svo til að borga fyrir aukatæmingu á margföldu verði. Gengið sé lengra en nauðsynlegt sé til að ná markmiðum um lýðheilsu og mengunarvarnir. Sveitarfélaginu væri nær að bjóða upp á tíðari þjónustu eða sveigjanlegri þjónustuvalkosti í stað þess að leggja á íþyngjandi aukagjöld á þá sem eigi að búa við skerta grunnþjónustu.
 7. Rökstuðningur sveitarfélagsins í minnisblaði frá 20. febrúar 2026 sé ekki fullnægjandi. Þá hafi sveitarfélagið ekki veitt þau gögn sem kærendur hafi óskað eftir. Árlegt jafnaðargjald endurspeglar ekki þá skertu þjónustu sem eigendum frístundahúsa sé veitt miðað við eigendur íbúðarhúsa. Jafnframt eigi eigendur frístundahúsa að búa við aukna hættu á að þurfa að leggja út margfalda upphæð fyrir aukatæmingu skyldi rotþró viðkomandi fyllast. Með þessu mismuni sveitarfélagið eigendur fasteigna í sveitarfélaginu eftir búsetu og brjóti það í bága við jafnræðisreglur stjórnskipunar- og stjórnsýsluréttar.
 8. Af hálfu sveitarfélagsins sé fullyrt að ástæða breytingar á hreinsunartíðni sé sú að í mörgum tilvikum hafi ekki verið þörf á tæmingu við frístundahús á þriggja ára fresti. Ekki hafi verið lögð fram eða vísað til gagna sem sýni fram á það. Því sé haldið fram að heildarkostnaður við að losa eina rotþró sé áætlaður 58.827 kr. og greiðsla sé því jöfn fyrir íbúðarhús og frístundahús m.t.t. fjölda losana. Sundurliðun á þessari upphæð sé í þremur liðum, þ.e. hreinsunargjald, aksturskostnaður og móttökugjald. Ekki liggi fyrir upplýsingar um hvernig tölurnar hafi orðið til eða hvaða útreikningar hafi legið þeim að baki þeim.
 9. Í áðurnefndu minnisblaði sé hvergi vísað til samþykktar nr. 1018/2009 um fráveitur og meðhöndlun seyrú í Grímsnes- og Grafningshreppi. Á hinn bóginn sé vísað til samþykktarinnar tvisvar sinnum í gjaldskrá nr. 1467/2025. Samkvæmt samþykktinni eigi losunartíðni að vera sú sama hjá frístundahúsum og íbúðarhúsum. Þá sé gjaldskráin ekki í samræmi við gildandi samþykkt nr. 885/2021, en skv. 20. gr. hennar skuli seyrühreinsun að öllu jöfnu eiga sér stað þriðja hvert ár við heimili og frístundahús. Eigi það að leiða til ógildingar hinnar kærðu ákvörðunar, enda sé rangur lagagrundvöllur, þ.e. röng tilvísun í samþykkt í þessu tilviki, svo alvarlegur formbrestur að hann eigi að leiða til ógildingar vegna réttaróvissu. Þá sé gjaldskrá nr. 1467/2025 sögð hafa verið samþykkt af sveitarstjórn 11. desember 2024, en það sé röng dagsetning.
- Málsrök Grímsnes- og Grafningshrepps**
10. Af hálfu sveitarfélagsins er tekið fram að skv. 20. gr. samþykktar nr. 1566/2025 um fráveitur og rotþrær í Grímsnes- og Grafningshreppi skuli hreinsun seyrú og setefna að öllu jöfnu framkvæmd þriðja hvert ár við heimili og fimmta hvert ár við frístundahús. Gjald fyrir seyrulösum byggist á áætluðum heildarkostnaði sveitarfélagsins við losun rotþróar, en hann sé 58.827 kr. Þeim kostnaði sé deilt niður á fimm ár fyrir frístundahús og þrjú ár vegna íbúðarhúsa. Gjald fyrir seyrulösum sem lagt hafi verið á kæranda fyrir árið 2026 hafi verið í samræmi við 4. gr. gjaldskrár nr. 1467/2025 fyrir fráveitu og meðhöndlun seyrú í Grímsnes- og Grafningshreppi.

11. Ekki séu slíkir formgallar á ákvörðun sveitarfélagsins að leitt geti til ógildingar gjaldtökkunnar eða gjaldskrárinnar. Málsástæður kæranda þess efnis virðist byggjast á misskilningi. Samþykkt nr. 885/2021 um fráveitur í Grímsnes- og Grafningshreppi, sem kærundur vísi til að gildandi gjaldskrá sé á skjön við, sé ekki lengur í gildi. Í núgildandi samþykkt nr. 1566/2025 sé mælt fyrir um að hreinsun seyrur skuli fara fram fimmta hvert ár við frístundahús. Gjaldskráin sé því í fullu samræmi við gildandi samþykkt. Tilvísun til rangrar dagsetningar í 6. gr. gjaldskrár nr. 1467/2025, þ.e. að hún hafi verið samþykkt af sveitarstjórn 11. desember 2024 en ekki 15. desember 2025, geti ekki leitt til ógildingar hinnar kærðu álagningar þar sem um augljósa ritvillu sé að ræða sem hafi ekki þýðingu fyrir hina kærðu ákvörðun. Auk þess hafi samþykkt nr. 1566/2025 ekki öðlast gildi fyrr en 19. desember 2025, þ.e. við undirritun hennar og birtingu í B-deild Stjórnartíðinda. Þá liggi fyrir í fundargerðum sveitarfélagsins að gjaldskráin hafi verið samþykkt á fundi sveitarstjórnar 15. desember 2025.
12. Hin kærða ákvörðun brjóti ekki gegn jafnræðisreglu 11. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993. Ekki felist í því mismunun gagnvart eigendum frístundahúsa að seyrureinsun fari fram á fimm ára fresti, en ekki þriggja ára fresti líkt og þegar um íbúðarhús sé að ræða. Breyting á tíðni seyrureinsana hafi helgast af því að við framkvæmd hreinsana hafi langflestar rotþrær við frístundahús innihaldið lítið magn seyrur þegar þær hafi verið tæmdar. Í reynd sé gert ráð fyrir því að eigendur íbúðarhúsnaðis og frístundahúsa greiði sama kostnað af seyrureinsun, en í báðum tilvikum sé miðað við 58.827 kr. heildarkostnað af hverri tæmingu á rotþró. Eigendur sumarhúsa njóti því góðs af þessari breytingu, enda deilist áætlaður kostnaður á fimm ár í stað þriggja. Breytingin hafi stefnt að málefnalegum sjónarmiðum, nánar tiltekið markvissari framkvæmd sveitarfélagsins á lögbundnu hlutverki sínu, hagkvæmari þjónustu og betri nýtingu fjármuna sveitarfélagsins og íbúa þess, þ.m.t. eigenda frístundahúsa.
13. Vandséð sé að hin kærða ákvörðun brjóti í bága við meðalhófsreglu 12. gr. stjórnsýslulaga. Breytingin hafi haft í för með sér kostnaðarlækkun og njóti eigendur frístundahúsa því ávinnings af breytingunni í formi lægri gjalda auk þess sem það brjóti ekki gegn meðalhófi þótt eigendur þurfi að greiða sérstakt gjald fyrir aukatæmingu ef svo beri undir. Langflestar rotþrær innihaldi lítið magn af seyrur þegar þær séu hreinsaðar á þriggja ára fresti. Seyrueinsun frístundahúsa á þriggja ára fresti sé því almennt óþörf og óþarflega kostnaðarsöm.
14. Gjald fyrir seyrulosun teljist óumdeilanlega til þjónustugjalda. Samkvæmt 4. gr. gjaldskrár nr. 1467/2025 sé ljóst að gjaldið byggist á áætluðum heildarkostnaði fyrir hreinsun á rotþró, aksturskostnaði miðað við meðalvegalengd að fasteignum og móttökugjaldi sem byggist á skynsamlegri áætlun, þ.m.t. tölulegum útreikningum. Upphæð gjaldsins byggist á traustum útreikningum, auk þess sem gjaldið sé ekki hærra en kostnaður sveitarfélagsins við að veita þjónustuna.

Viðbótarathugasemdir kæranda

15. Kærundur ítreka fyrri athugasemdir sínar og benda á að samþykkt nr. 885/2021 um fráveitur í Grímsnes- og Grafningshreppi hafi verið í gildi þegar gjaldskrá nr. 1467/2025 hafi verið birt í B-deild Stjórnartíðinda 29. desember 2025. Þannig sé ljóst að samþykkt nr. 885/2021 sé með réttu grundvöllur gjaldskrár nr. 1467/2025, en ekki samþykkt nr. 1566/2025. Sveitarfélagið haldi því ranglega fram að bæði samþykkt nr. 1566/2025 og gjaldskrá nr. 1467/2025 hafi öðlast gildi 19. desember 2025, en meginreglan sé sú að bindandi fyrirmæli og gjaldskrár öðlist gildi þegar þær hafi fengið lögbundna staðfestingu og verið formlega birtar, í þessu tilviki í B-deild Stjórnartíðinda.

16. Með því að vísa til samþykktar sem fallið hafi úr gildi sé gjaldskráin sjálf án nokkurs grundvallar. Gjaldskráin vísi að auki í rangt lagaákvæði sem lagastoð. Sé þetta í andstöðu við lögmætisreglu stjórnisýsluréttarins. Íþyngjandi gjöld sem lögð séu á borgara verði að styðjast við skýrar heimildir.
17. Þá sé því mótmælt að sveitarfélagið hafi sýnt með greinargóðum hætti hvernig breytingar á gjaldskrá sveitarfélagsins eigi að endurspegla raunkostnað við seyrhrensun. Í minnisblaði sveitarfélagsins, dags. 20. febrúar 2026, hafi einungis verið að finna tvær heildartölur sem sýni kostnað sveitarfélagsins vegna seyrhrensunar, þ.e. raunverulegan kostnað fyrir árið 2025 og hins vegar áætlaðan kostnað fyrir árið 2026. Síðan sé deilt í þær tölur með fjölda rotþróa. Á grundvelli slíkrar framsetningar sé útilokað að átta sig á því hvernig raunkostnaður við hrensun rotþróa sundurliðist nema í mjög grófum dráttum, hvað þá hvort innheimt gjöld séu meiri en raunkostnaður. Þá hafi sveitarfélagið ekki lagt fram nein gögn eða útreikninga til stuðnings vangaveltum um raunnotkun frístundahúsa.
18. Athygli veki að áætlaður meðalkostnaður sveitarfélagsins á rotþró fyrir árið 2026 sé lægri en komi fram í gjaldskrá Umhverfis- og tæknisviðs Uppsveita bs., sem sé frá árinu 2024. Í minnisblaði sveitarfélagsins, dags. 6. nóvember 2025, komi enda fram að ekki fari „alveg saman hljóð og mynd í gjaldskrá UTU þar sem áætlun er lægri en gjaldskrá“. Megnið af upphæðinni fyrir rotþróarlosunina sé fast gjald á hverja þró, þ.e. 44.013 kr., sem sé fengið úr gjaldskrá Umhverfis- og tæknisviðs Uppsveita. Ekki hafi verið reynt af hálfu sveitarfélagsins að upplýsa hvernig sú tala sé fengin. Hvað varði móttökugjöld hafi ekki verið lögð fram nein gögn sem renni stoðum undir viðmiðið, þ.e. 300 kg af seyr í hverri þró, sérstaklega í ljósi staðhæfingar um að við framkvæmd hreinsana hefði komið í ljós að rotþrær við frístundahús hefðu innihaldið lítið magn seyr.
19. Mikil einföldun felist í fullyrðingum sveitarfélagsins um að eigendur frístundahúsa greiði sama kostnað af seyrhrensun, enda sé þjónustustigið allt annað gagnvart þeirra eignum. Hið rétta sé að eigendur frístundahúsa greiði það sama fyrir mun lakari þjónustu með tilheyrandi áhyggjum af fullri rotþró og miklum aukaútgjöldum. Eigendur frístundahúsa njóti ekki góðs af þessari breytingu, enda mismuni sveitarfélagið eigendum frístundahúsa gagnvart eigendum íbúðarhúsa með því að halda óbreyttu þjónustustigi hjá eigendum þeirra húsa á meðan eigendur frístundahúsa eigi að njóta mun lakari þjónustu.
20. Samkvæmt 2. málsl. 3. mgr. 23. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs skal sveitarfélag eða byggðasamlag birta árlega upplýsingar um innheimt gjöld og sundurliðun á raunkostnaði vegna meðhöndlunar úrgangs á vef sínum. Kærendum sé ekki kunnugt um slíka birtingu, hvorki af hálfu sveitarfélagsins né Umhverfis- og tæknisviðs Uppsveita bs.

21. Aðilar máls þessa hafa fært fram ítarlegri rök fyrir máli sínu, sem ekki verða rakin hér frekar, en úrskurðarnefndin hefur haft þau öll til hliðsjónar við úrlausn málsins.

Niðurstaða

22. Í máli þessu er deilt um lögmæti álagningar seyrhrensunargjalds fyrir frístundahús kærenda að Lyngási 8 í Grímsnes- og Grafningshreppi. Kæruheimild er í 65. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir.

23. Í 1. gr. laga nr. 130/2011 um úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála segir að hlutverk úrskurðarnefndarinnar sé að úrskurða í kærumálum vegna stjórnvaldsákvarðana og ágreiningsmálum vegna annarra úrlausnaratriða á sviði umhverfis- og auðlindamála eftir því sem mælt sé fyrir um í lögum á þessu sviði. Í samræmi við þetta tekur úrskurðarnefndin lögmæti kærðrar ákvörðunar til endurskoðunar en tekur almennt ekki nýja ákvörðun eða breytir efni hinnar kærðu ákvörðunar. Verður því ekki tekin afstaða til kröfu kæranda um að hinni kærðu ákvörðun verði breytt með nánar tilgreindum hætti.

24. Kærufrestur til úrskurðarnefndarinnar er einn mánuður frá því kæranda varð kunnugt eða mátti vera kunnugt um þá ákvörðun sem kæra lýtur að, sbr. 2. mgr. 4. gr. laga nr. 130/2011. Álagningarseðill var birtur í stafrænu pósthólfi kæranda í þjónustugáttinni island.is hinn 18. febrúar 2026. Hóf kærufrestur að liða við þá birtingu, sbr. 7. gr. laga nr. 105/2021 um stafrænt pósthólf í miðlægri þjónustugátt stjórnvalda. Kæra í málinu barst 26. mars s.á. og þar með að liðnum kærufresti.

25. Í 28. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 er fjallað um áhrif þess ef kæra berst að liðnum kærufresti. Ber þá samkvæmt 1. mgr. lagagreinarinnar að vísa henni frá nema afsakanlegt verði talið að kæran hafi ekki borist fyrr eða veigamiklar ástæður mæli með því að kæran verði tekin til efnismeðferðar. Samkvæmt 2. tölul. 2. mgr. 20. gr. stjórnarsýslulaga skal þegar ákvörðun er tilkynnt skriflega veita m.a. leiðbeiningar um kærueimild, kærufresti og kæruleið. Á álagningarseðli kæranda frá 18. febrúar 2026 er tekið fram að ágreiningi um gjaldskyldu sé heimilt að vísa til yfirfasteignamatsnefndar og ágreiningi um gjaldstofn skuli vísað til Húsnæðis- og mannvirkjastofnunar og er getið þriggja mánaða kærufrests í báðum tilvikum. Ekki er fjallað um kærueimild eða kærufrest til úrskurðarnefndarinnar vegna gjalds fyrir seyrulosun. Á álagningarseðlinum er vísað til vefslóðar á heimasíðu Grímsnes- og Grafningshrepps, en þar er heldur engar upplýsingar að finna um kærueimild og kærufrest. Var áskilnaði stjórnarsýslulaga um kæruleiðbeiningar því ekki fullnægt að því er varðar hina kærðu álagningu.

26. Fyrir úrskurðarnefndinni liggja tölvupóstsamskipti milli kæranda og starfsmanna sveitarfélagsins. Óskuðu kærendur m.a. eftir því að þeim yrði leiðbeint um kærueimild 10. mars 2026. Af fyrirliggjandi gögnum verður ekki ráðið að sveitarfélagið hafi sinnt skyldu sinni um að leiðbeina kærendum um kærueimild og kærufrest vegna gjaldsins. Verður ekki annað séð en að kærendur hafi komið að kæru í máli þessu innan ástæðulauss dráttar frá því að þeim varð kunnugt um kærueimild til úrskurðarnefndarinnar og verður að framangreindu virtu að telja afsakanlegt að kæran hafi ekki borist fyrr, sbr. 1. mgr. 28. gr. stjórnarsýslulaga. Verður kærumál þetta því tekið til efnismeðferðar.

27. Samkvæmt 1. mgr. 4. gr. laga nr. 9/2009 um uppbyggingu og rekstur fráveitna ber sveitarfélag ábyrgð á uppbyggingu þeirra í sveitarfélaginu. Í 10. mgr. sömu lagagreinar er tekið fram að sveitarstjórn geti kveðið nánar á um fyrirkomulag fráveitumála í sveitarfélaginu og kröfur um hreinsun í samþykkt sem hún setur á grundvelli laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir. Þá skulu sveitarstjórnir skv. 1. mgr. 14. gr. reglugerðar nr. 799/1999 um meðhöndlun seyrú, sem sett var með stoð í þágildandi 5. gr. laga nr. 7/1998, sjá til þess að komið sé á kerfisbundinni tæmingu á seyrú úr rothrómi. Í 59. gr. laga nr. 7/1998 er nú mælt fyrir um heimildir sveitarfélaga til að setja sér samþykktir um atriði sem ekki er fjallað um í reglugerðum eða gera ítarlegri kröfur en þar fram koma, enda falli þau undir lögin. Er þar meðal annars heimilt að setja ákvæði um meðferð úrgangs og skólps sem og gjalddöku fyrir leyfi, leigu eða veitta þjónustu, sbr. 2. og 3. tölul. 1. mgr. lagagreinarinnar. Í 5. mgr. er svo kveðið á um að

sveitarfélögum sé heimilt að setja gjaldskrá um innheimtu gjalda skv. 1. mgr. og megi gjöld aldrei vera hærri en sem nemi rökstuddum kostnaði við veitta þjónustu.

28. Á grundvelli fyrrgreinds ákvæðis 59. gr. laga nr. 7/1998, sbr. 10. mgr. 4. gr. laga nr. 9/2009, setti Grímsnes- og Grafningshreppur sér samþykkt nr. 1566/2025 um fráveitur og rotþrær í Grímsnes- og Grafningshreppi. Var hún samþykkt af sveitarstjórn á fundi hennar 15. desember 2025 og birt í B-deild Stjórnartíðinda 30. s.m. Í 19. gr. samþykktarinnar segir að fyrir hreinsun og tæmingu á rotþróum skuli húseigandi greiða árlegt seyrhreinunargjald sem standa skuli undir kostnaði við verkið. Gjaldið skuli ákveðið með sérstakri gjaldskrá í samræmi við ákvæði laga nr. 7/1998, sbr. og ákvæði 23. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Kemur einnig fram í greininni að gjaldið skuli innheimt á sama hátt og fasteignagjöld til sveitarsjóðs Grímsnes- og Grafningshrepps. Samkvæmt 2. mgr. 19. gr. samþykktarinnar annast Umhverfis- og tæknisvið Uppsveita bs. alla meðhöndlun seyru í sveitarfélaginu, þ.e. seyrulosun úr rotþróum, ásamt flutningi, verkun og afsetningu. Þá er mælt fyrir um það í 20. gr. samþykktarinnar að hreinsun seyru og setefna skuli að öllu jöfnu framkvæmd þriðja hvert ár við heimili og fimmta hvert ár við frístundahús.
29. Á fundi sveitarstjórnar Grímsnes- og Grafningshrepps 15. desember 2025 var tekin fyrir og samþykkt tillaga að nýrri gjaldskrá fyrir fráveitu og meðhöndlun seyru. Gjaldskráin, sem er nr. 1467/2025, var birt í B-deild Stjórnartíðinda 29. desember 2025, en tók samkvæmt 2. mgr. 6. gr. hennar gildi 1. janúar 2026. Samkvæmt 4. gr. innheimtir sveitarfélagið árlega rotþróargjald til niðurjöfnunar á kostnaði við tæmingu rotþróa og er gjald fyrir seyrhreinun á hvert frístundahús 11.765 kr. Hin kærða álagning byggði á framangreindum grundvelli.
30. Í téðri gjaldskrá er á tveimur stöðum vísað til samþykktar sveitarfélagsins nr. 1018/2009 um fráveitur og meðhöndlun seyru í Grímsnes- og Grafningshreppi, en sú samþykkt féll úr gildi 27. júlí 2021 með gildistöku samþykktar sama efnis nr. 885/2021. Sá annmarki á setningu gjaldskrárinnar þykir ekki þess eðlis að varði ógildingu á álagningu hins umþrætta seyrhreinunargjalds, enda ljóst að við álagningu fasteignagjalda kæranda 18. febrúar 2026 hafði samþykkt nr. 1566/2025 tekið gildi og sótti álagning þá stoð sína í hana. Þá verður það ekki talið varða ógildingu hinnar kærðu álagningar að í 6. gr. gjaldskrárinnar hafi verið vísað til rangrar dagsetningar um það hvenær sveitarstjórn samþykkti gjaldskránnar. Er þá litið til þess að um ritvillu er að ræða sem telja verður til óverulegs formannmarka á setningu gjaldskrárinnar.
31. Þegar um svokölluð þjónustugjöld er að ræða gilda ýmis sjónarmið um álagningu þeirra, m.a. að beint samhengi sé á milli upphæðar gjaldsins og þess kostnaðar sem til fellur við það að veita þjónustuna. Upphæðin verður einnig að byggja á traustum útreikningi, en þó hefur verið litið svo á að sé ekki hægt að sérgreina nákvæmlega ákveðna kostnaðarliði sé heimilt að byggja þá á skynsamlegri áætlun. Sá sem greiðir þjónustugjöld getur hins vegar almennt ekki krafist þess að sá kostnaður sem hlýst af því að veita þjónustuna sé reiknaður nákvæmlega út heldur er heimilt að haga gjalddöku svo að um sé að ræða jafnaðargjald.
32. Meðal gagna í máli þessu er minnisblað deildarstjóra veitna hjá sveitarfélaginu, dags. 6. nóvember 2025. Þar kemur fram að hægt sé að nálgast raunkostnað við seyrhreinun í sveitarfélaginu með því að reikna meðalvegalengd frá Seyrustöðum á Flúðum að öllum fasteignum í sveitarfélaginu miðað við kortagrunn. Akstursvegalengd fyrir hverja rotþró í sveitarfélaginu sé að meðaltali um 4,5 km. Kostnaður við hreinsun á rotþró samkvæmt gjaldskrá Umhverfis- og tæknisviðs Uppsveita bs. sé að upphæð 44.013 kr. Að teknu tilliti til aksturskostnaðar að upphæð 550 kr. fyrir hvern kílómetra og móttökugjalds á verkaðri seyr

að upphæð 41 kr. á hvert kílógramm, að meðaltali um 300 kg af seyru, er í minnisblaðinu gert ráð fyrir að heildarkostnaður við losun á hverri rotþró sé 58.827 kr. Með því að skipta þeim kostnaði niður á fimm ár vegna frístundahúsa og þrjú ár vegna íbúðarhúsa megi finna gjald fyrir hvorn gjaldflokkinn fyrir sig.

33. Að framangreindu virtu verður ekki annað séð en að ákvörðun um upphæð hins kærða gjalds hafi byggst á útreikningi og áætlun sem telja megi skynsamlega. Þykir að auki ekkert benda til þess að það gjald sé hærra en sem nemi kostnaði sem falli til við veitta þjónustu, sbr. áðurnefnda 5. mgr. 59. gr. laga nr. 7/1998.
34. Málatilbúnaður kæranda byggist einkum á því að sveitarfélagið mismuni eigendum frístundahúsa með því að tæma rotþrær þeirra á fimm ára fresti á meðan rotþrær eigenda íbúðarhúsa séu tæmdar á þriggja ára fresti. Telur kærandi að slíkt fyrirkomulag leiði til þess að eigendur frístundahúsa séu líklegri til að þurfa að óska eftir aukatæmingu á rotþró með tilheyrandi kostnaði. Að teknu tilliti til þess að íbúðarhús eru almennt í meiri notkun en frístundahús verður ekki talið að greint fyrirkomulag á tæmingu rotþróa í sveitarfélaginu brjóti í bága við jafnræðisreglu stjórnisýsluréttarins. Er að auki ljóst að kostnaður við hverja tæmingu er sá sami hvort sem um íbúðarhús eða frístundahús er að ræða.
35. Með hliðsjón af öllu framangreindu verður kröfu kæranda um ógildingu hinnar kærðu ákvörðunar hafnað.

Úrskurðarorð

Hafnað er kröfu kæranda um að ógilda þá ákvörðun Grímsnes- og Grafningshrepps frá 18. febrúar 2026 að leggja á seyruhreinsunargjald fyrir frístundahús á lóðinni Lyngási 8.

Unnþór Jónsson (sign)

Aðalheiður Jóhannsdóttir (sign)

Þorsteinn Þorsteinsson (sign)